

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćen tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 7/10), na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 131. sjednici održanoj dana 30.10.2013. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o dostignutom stanju u oblastima raseljenih lica i povratnika na području Zeničko-dobojskog kantona za period I-IX 2013. godine.

II.

Informacija iz tačke I. ovog Zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____ /13.

Datum, 30.10.2013. godine

Z e n i c a

PREMIJER

Munib Husejnagić, dipl.ing.maš.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu, politiku i izbjeglice,

1x Stručna služba Skupštine,

1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA RAD,
SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA - DOBOJ CANTON
MINISTRY OF LABOR, SOCIAL AFFAIRS,
THE DISPLACED & REFUGES

I N F O R M A C I J A
o dostignutom stanju u oblastima raseljenih lica i povratnika
na području Zeničko-dobojskog kantona za period I-IX 2013. godine.

Zenica, oktobar 2013. godine

S A D R Ź A J

1.	UVOD	STR. 4
2.	PRAVNO UREĐENJE STATUSA RASLJENIH LICA	STR. 4
3.	BROJČANI POKAZATELJI I NAČIN SMJEŠTAJA RASELJENIH LICA	STR. 4
3.1.	BROJ RASELJENIH LICA I POVRATNIKA U 2013. GODINI	STR. 5
3.2.	NAČIN SMJEŠTAJA RASELJENIH LICA	STR. 5
3.3.	BROJ RASELJENIH LICA KOJIMA JE UKINUT STATUS I BROJ RASELJENIH LICA KOJIMA JE PRIZNAT STATUS U 2013. GODINI	STR. 7
3.4.	RASELJENA LICA PO PODRUČJU PRIHVATAI IZBJEGA	STR. 8
3.5.	STAROSNA DOB, STEPEN OBRAZOVANJA I RADNI ODNOS RASELJENIH LICA	STR. 8
4.	POVRATAK RASELJENIH LICA NA PODRUČJE ZDK	STR. 9
5.	PROJEKTI OBNOVE STAMBENOG FONDA I ODRŽIVOG POVRATKA	STR. 9
5.1.	PROJEKTI MINISTARSTVA ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE	STR: 9
5.2.	OSTALI PROJEKTI OBNOVE STAMBENOG FONDA I INFRASTRUKTURE	STR. 11
6.	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	STR. 13

1.UVOD

Programom rada Skupštine i Vlade Zeničko-dobojskog kantona predviđeno je razmatranje Informacije o dostignutom stanju u oblastima raseljenih lica i povratnika na području Zeničko-dobojskog kantona za period I-IX 2013. godine. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, kao nositelj aktivnosti će u Informaciji dati osvrt na pokazatelje koji se odnose na strukturu raseljenih lica na području Zeničko-dobojskog kantona, alternativno stambeno zbrinjavanje, osvrt na realizovane projekte obnove stambenog fonda raseljenih lica u periodu 2012-2013. godina.

2. PRAVNO UREĐENJE STATUSA RASELJENIH LICA

Zaštita i socijalno statusni položaj raseljenih lica, propisani su federalnim i kantonalnim zakonima. Zakonom o raseljenim licima i povratnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/06, 10/08 i 10/11) raseljenim licima i povratnicima privremeno se osiguravaju sljedeća prava:

- pomoć u nužnoj opravci vlastitih kuća ili stanova;
- pomoć u korištenju kredita ili donacija za otpočinjanje poslova u pogledu stvaranja prihoda za sebe i svoju porodicu;
- privremeni smještaj;
- neophodna ishrana;
- socijalna adaptacija i psihološka podrška;
- zdravstvena zaštita;
- obrazovanje djece i omladine;
- podmirenje drugih nužnih životnih potreba.

Prema odredbama naprijed citiranog Zakona prioritet je ostvarivanje prava na obnovu stambenog fonda i privremeni smještaj.

Raseljena lica i povratnici na području Zeničko-dobojskog kantona ostvaruju osnovna socijalna prava, shodno odredbama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/07), jednako kao i svi građani, odnosno, domicilno stanovništvo Zeničko-dobojskog kantona.

Shodno Zakonu o dopuni Zakona o raseljenim osobama i povratnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/11) i Odluci Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj:02-35-22929/11 od 01.09.2011. godine, o ostvarivanju prava iz osnova socijalne zaštite, zdravstvene i boračko-invalidske zaštite te obrazovanje djece i omladine povratnicima iz Zeničko-dobojskog kantona na područje entiteta Republika Srpska, obezbjeđuje se nastavak korištenja prava koja su imali u mjestu posljednjeg privremenog boravka.

3. BROJČANI POKAZATELJI I NAČIN SMJEŠTAJA RASELJENIH LICA

U dvanaest općina Zeničko-dobojskog kantona, prema podacima iz centralne baze podataka o raseljenim licima koja se vodi u Ministarstvu, trenutno je evidentirano 1.009 porodica, odnosno 2.659 raseljenih lica.

3. 1. BROJ RASELJENIH LICA I POVRATNIKA U 2013. GODINI

Posljednja reregistracija raseljenih lica izvršena je u periodu od 15. decembra 2004. godine do 31. marta 2005. godine, kada je registrirano 20.210 lica. U 2012. godini evidentirano je 3.869 lica, a u oktobru 2013. godine 2.659 lica.

Dio raseljenih lica se vratio u prijeratno prebivalište bez odjave kod nadležne općinske službe, dijelu raseljenih lica je pravosnažnim rješenjima ukinut status raseljenog lica zbog stvaranja uvjeta za povratak obnovom stambenih objekata, vlastitim izborom mjesta življenja ili zbog smrti.

U tabeli 1. dat je pregled brojčanog stanja raseljenih lica i povratnika zaključno sa oktobrom 2013. godine.

Tabela 1.

R.br.	Općina	Broj ras. Lica	Broj ras. porodica	Broj povratnika	Br.lica u alternativnom smještaju	Br.porodica u alternativnom smještaju	Broj porodica u kolekt. smještaju
1.	Breza	43	18	0	6	2	0
2.	Doboj Jug	50	15	0	0	0	0
3.	Kakanj	263	96	12	11	5	0
4.	Maglaj	108	39	20	6	2	0
5.	Olovo	189	74	19	16	7	0
6.	Tešanj	250	92	0	0	0	18
7.	Usora	26	14	1	0	0	0
8.	Vareš	100	50	6	41	15	0
9.	Visoko	449	165	0	37	14	0
10.	Zavidovići	426	138	0	39	16	0
11.	Zenica	592	244	40	63	24	5
12.	Žepče	163	64	32	10	5	0
UKUPNO		2659	1009	130	229	90	23

Najveći broj raseljenih lica je smješteno u općini Zenica, a takođe se u ovoj općini i za najveći broj raseljenih porodica obezbjeđuje privremeni smještaj plaćanjem stanarine.

3.2. NAČIN SMJEŠTAJA RASELJENIH LICA

Raseljena lica i povratnici na područje Kantona smješteni su na različite načine. Dio raseljenih lica još uvijek je smješten u kolektivnim naseljima, dio u alternativnom smještaju po modelu "plaćanje stanarine, dio u zgradama Radakovo i Crkvice u Zenici i Samačkoj zgradi u Zavidovićima, a ostali su smješteni privatno, kod rođaka, prijatelja i sl. Povratnici na područje Zeničko-dobojskog kantona vratili su se u stambene objekte obnovljene ili vlastitim sredstvima ili putem različitih donacija, stanuju u privatnom smještaju za koji sami plaćaju stanarinu, ili su kod rođaka, prijatelja i slično dok im se ne obezbijede uvjeti da kroz donacije obnove svoje prijeratne stambene jedinice. Od 2001. godine raseljenim licima, kojima je priznato pravo na privremeni smještaj i koji ostvaruju primanja ispod zakonski određenog cenzusa mjesečnih primanja, odobrava se alternativni smještaj po modelu "plaćanje stanarine". Članom 13. i članom 15. Zakona o raseljenim licima i povratnicima Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/06, 10/08 i 10/11) propisan je način ostvarivanja prava na privremeni smještaj raseljenih lica „plaćanjem stanarine“ i visine iznosa mjesečnih

stanarina u zavisnosti od broja članova domaćinstva. Za ovu namjenu u izvještajnom periodu utrošena su sredstva u iznosu od 84.000 KM.

U dva kolektivna naselja Vila i Bukva u Tešnju smješteno je 18 porodica, odnosno 47 lica, a u općini Zenica u naselju Babino Polje još uvijek je smješteno 5 raseljenih porodica koje ne žele zbrinjavanje po modelu „plaćanje stanarine“. Po osnovu alternativnog stambenog zbrinjavanja po modelu „plaćanje stanarine“ zbrinute su 72 porodice, odnosno 168 lica.

U ovim naseljima raseljene porodice su smještene zajedno sa domicilnim socijalno ugroženim porodicama. Ova raseljena lica su i prije rata bila u stanju socijalne potrebe, nisu imala vlastitu imovinu, odnosno većina su bili podstanari. Rješavanje ovih i sličnih slučajeva bit će omogućeno putem realizacije Projekta UNHCR-a, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Federalnog ministarstva raseljenih osoba i kantonalnih ministarstava „Podrška ugroženim korisnicima kolektivnih oblika smještaj“ čiji je cilj iznalaženje odgovarajućih rješenja za trajno stambeno zbrinjavanje potencijalnih korisnika, a posebno ranjivih kategorija raseljenih lica. Početak realizacije ovog projekta nije izvjestan do kraja godine iako se već dvije godine očekuje da Vijeće ministara BiH sa Razvojnou bankom Evrope potpiše ugovor o finansiranju ovog projekta.

Od 2005. godine dio najranjivijih raseljenih lica, lica starije životne dobi i bez porodičnog staranja, lica sa invaliditetom i drugim zdravstvenim teškoćama, stambeno je zbrinuto u tri stambena objekta i to u dva stambena objekta u Zenici i jedan stambeni objekat u Zavidovićima.

U zgradama Radakovo Crkvice smješteno je 56 porodica, odnosno 80 lica.

- Stambena zgrada u Crkvicama–Zenica je izgrađena 2005. godine sredstvima humanitarne organizacije SHA. U ovom objektu trenutno je zbrinuta 21 porodica, sa 24 članova njihovih domaćinstava.
- Stambena zgrada u Radakovu – Zenica izgrađena je 2005. godine zajedničkim sredstvima Vlade Njemačke, Vlade Zeničko-dobojskog kantona i Općine Zenica. U ovom objektu trenutno je zbrinuto 35 porodica, odnosno 56 raseljenih lica.
- Stanovi u obje zgrade su funkcionalno namješteni potrebnim pokućstvom. Plaćanje režijskih troškova u ova dva objekta definirano je kriterijima prema kojima su korisnici razvrstani u četiri grupe, u zavisnosti od visine primanja. Prva grupa korisnika, lica u stanju socijalne potrebe, bez primanja su u potpunosti oslobođena plaćanja režijskih troškova. Druga i treća grupa djelimično učestvuje u snošenju režijskih troškova, a četvrta grupa u cijelosti snosi režijske troškove. Na ime režijskih troškova u ova dva objekta do sada je od strane Ministarstva u 2013. godini isplaćeno cca 26.000,00 KM.

U objektima „Radakovo“ i „Crkvice“ a sa ciljem stvaranja humanijih uslova za stanovanje starih i iznemoglih raseljenih osoba finansiraju se dva projekta „Projekt mobilne njege i pomoć u kući za stara i iznemogla lica“ i projekat „Angažovanje stručne osoba sa ciljem organizacije unutrašnjeg života, nadzora nad održavanjem zgrada, regulisanja režijskih troškova i drugih bitnih poslova od važnosti za kvalitet i standard života stanara, a implemetator projekta je UG „Humanost“ sredstvima iz Budžeta Kantona, Budžeta općine Zenica i sredstvima UG „Humanost“. Iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2013. godinu za realizaciju ovih projekata odobrena su sredstva u iznosu od cca 45.324,00 KM. Općina Zenica za raseljena lica smještena u ovim zgradama obezbjeđuje topli obrok putem Javne kuhinje.

Zbog smanjenja broja starih i iznemoglih raseljenih lica sa Vladom Švicarske potpisan je Ugovor prema kojem se nakon oslobađanja stambene jedinice u zgradi u Crkvicama isti predaje Općini Zenica za smještaj domicilnih socijalno ugroženih porodica. Sa oslobađanjem stambene jedinice u zgradi u Radakovu raseljena porodica iz zgrade u Crkvicama se preseljava u zgradu u Radakovu kako bi se oslobodio smještaj za domicilne socijalne slučajeve iz općine Zenica.

U stambenom objektu, zgrada „Samačka“ u Zavidovićima, privremeno su zbrinuta stara i traumatizirana lica, najvećim dijelom iz Srebrenice. U ovom objektu zbrinuto je 15 porodica,

odnosno 58 lica. Ministarstvo za ove korisnike plaća troškove električne energije i grijanja, na godišnjem nivou cca 10.000,00 KM.

U tabeli 2. dat je pregled raseljenih lica po načinu smještaja.

Tabela 2.

	Ukupan broj raseljenih	Kolektivna naselja u Tešnju	Alternativni smještaj „model plaćanje stanarine“	Radakovo i Crkvice u Zenici	Samačka Zavidovići	Drugi način
Broj porodica	1.009	18	90	56	15	830
Broj lica	2.659	47	229	80	58	2.245

3. 3. BROJ RASELJENIH LICA KOJIMA JE UKINUT STATUS I BROJ RASELJENIH LICA KOJIMA JE PRIZNAT STATUS U 2013. GODINI

U tabeli 3. dat je pregled broja raseljenih lica kojima je pravosnažnim rješenjima ukinut status raseljenog lica kao i broj raseljenih lica kojima je u 2013. godini priznat status.

Tabela 3.

R.br.	Općina	Ukinut status		Priznat status	
		Broj porodica	Broj lica	Broj porodica	Broj lica
1.	Breza	0	0	0	0
2.	Doboj Jug	0	0	0	4
3.	Kakanj	3	11	0	0
4.	Maglaj	1	2	0	0
5.	Olovo	2	4	1	1
6.	Tešanj	2	7	0	0
7.	Usora	0	0	0	0
8.	Vareš	4	15	0	0
9.	Visoko	2	4	3	9
10.	Zavidovići	1	1	1	1
11.	Zenica	14	31	2	3
12.	Žepče	0	0	0	0
UKUPNO		29	75	7	18

Porodice kojima je priznat status raseljenog lica u 2013. godini su uglavnom porodice iz kategorije starih, nemoćih i neukih lica, a koje su faktički i bile interno raseljene usljed ratnih razaranja, ali nisu ranije podnosile zahtjev za priznavanje statusa, niti su riješili svoj status na način da su sami stvorili uvjete za povratak.

3.4. RASELJENA LICA PO PODRUČJU PRIHVATA I IZBJEGA (stanje oktobar 2013. godine)

Raseljena lica su pretežno sa područja Republike Srpske i to 563 porodica, odnosno 1.486 lica, sa područja Federacije Bosne i Hercegovine 444 porodice, odnosno 1.178 lica i sa područja Distrikta Brčko 6 porodica, odnosno 15 lica.

U narednoj tabeli dat je brojčani prikaz raseljenih lica po području iz kojeg su izbjegli.

Tabela 4

R.b	Općina prihvata	Br. porodica	Br. raseljena lica	Raseljena lica iz FBiH		Raseljena lica iz R.S		Raseljena lica iz Distrikta Brčko	
				Porod	Lica	Porod	Lica	Porod	Lica
1.	Breza	18	43	2	7	15	35	1	1
2.	Doboj-Jug	15	50	0	0	15	43	3	7
3.	Kakanj	96	263	56	112	40	147	1	4
4.	Maglaj	39	108	30	85	9	23	0	0
5.	Olovo	74	189	44	114	30	75	0	0
6.	Tešanj	92	250	1	1	91	249	0	0
7.	Usora	14	26	12	22	2	4	0	0
8.	Vareš	50	100	43	80	7	20	0	0
9.	Visoko	165	449	19	54	146	395	0	0
10.	Zavidovići	138	426	93	320	45	126	0	0
11.	Zenica	244	592	97	269	146	320	1	3
12.	Žepče	64	163	47	114	17	49	0	0
UKUPNO		1009	2659	444	1178	563	1486	6	15

Broj raseljenih lica sa područja R.S je u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu smanjen za 602 lica, a sa područja Federacije Bosne i Hercegovine za 588 lica. Sa područja Distrikta Brčko broj raseljenih lica se nije mijenjao. U toku 2013. godine znatno je smanjen broj raseljenih lica. Većina raseljenih lica je u općinama boravišta ličnim izjavama, odnosno samoinicijativno tražila ukidanje statusa zbog povratka ili trajnog nastanjenja u mjestu raseljenja.

3.5. STAROSNA DOB, STEPEN OBRAZOVANJA I RADNI ODNOS RASELJENIH LICA

Prema podacima koji se vode u centralnoj bazi podataka u Ministarstvu od 2.659 raseljenih lica 1.006 lica su u starosnoj dobi od 0-4 godine, 507 lica je u dobi od 5-17 godina, 1.034 lica u dobi od 18-50 godina i 112 lica starijih od 50 godina, dakle najveći broj lica je radno sposobnih i djece do 4 godine.

Najveći broj nosilaca domaćinstva, prema podacima iz centralne baze podataka, je nekvalifikovana radna snaga (NK, PK,) 239 lica, KV 147 lica, VKV 57 lica, 138 lica su sa završenom srednjom školom, dok je 18 lica sa završenom VSS a ostali se nisu izjasnili o stručnoj spremi.

Od ukupno 1.009 registrirana nosioca domaćinstva 139 lica je zaposleno, a ostali su nezaposleni ili su ostvarili pravo na mirovinu.

4. POVRATAK RASELJENIH LICA NA PODRUČJE KANTONA

U toku 2013. godine na područje Zeničko-dobojskog kantona evidentiran je povratak 130 lica. Ministarstvo ne raspolaže sa tačnim brojem povratnika na području Kantona s obzirom da povratnici nemaju zakonsku obavezu prijavljivanja povratka. Povratnici se prijavljuju u općinama povratka samo u slučajevima kada mogu ostvariti neko od prava koja proizilaze iz statusa povratnika a koja su definirana Zakonom o raseljenim licima i povratnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/06, 10/08 i 10/11). Važno je naglasiti da je u svim općinama okončana provedba imovinskih zakona.

5. PROJEKTI OBNOVE STAMBENOG FONDA I ODRŽIVOG POVRATKA

Jedno od osnovnih prava raseljenih lica utvrđeno Zakonom o raseljenim licima i povratnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/06,10/08 i 10/11) je pravo na pomoć u nužnoj opravci vlastitih kuća ili stanova za trajni povratak na prijeratno prebivalište.

Stalan je problem pomoći u povratku raseljenim licima osiguranjem obnove stambenog fonda u slučajevima kada projekti obnove ne mogu biti realizirani zbog miniranog područja, nemogućnosti transporta građevinskog materijala do lokaliteta gradnje zbog devastiranih putnih komunikacija, devastiranosti infrastrukturne mreže-voda, električna energija, kanalizacija i sl.

Poseban problem predstavlja način trajnog rješavanja smještaja lica čiji je status revidiran na temelju zaštite ljudskih prava, humanitarnih i drugih razloga (žrtve nasilja, traume i zlostavljanja) kao i za invalidna lica, hronične bolesnike, porodice sa jednim roditeljem, stara i iznemogla lica bez sredstava za život, lica bez imovine i ostalih koji imaju razlog zbog kojeg ne žele da se vrate zbog nemogućnosti rekonstrukcije prijeratnih stambenih jedinica. Evidentiran je ne mali broj raseljenih lica koja pripadaju posebno ranjivim kategorijama stanovništva kao što su: tjelesno i mentalno onesposobljena lica, hronični bolesnici, porodice sa jednim roditeljem, djeca bez roditelja, starija lica bez sredstava za život i ostala lica koja imaju objektivne razloge zbog kojih se ne vraćaju. Prema podacima iz centralne baze podataka o raseljenim licima 956 lica su lica sa posebnim potrebama. Sa tjelesnim invaliditetom je 96 lica, 32 lica su sa psihosmetnjama, te 5 slijepih. Najveći broj je smješten u Zenici, Zavidovićima, Visokom, te Kaknju.

U ovim slučajevima potrebno je na senzibiliziran način pristupiti iznalaženju trajnih rješenja bilo kroz smještaj u ustanove specijalne namjene ili provedbom kompleksnijih programa pomoći kao što je socijalno neprofitno stanovanje.

S obzirom da se očekuje da će Skupština Zeničko-dobojskog kantona uskoro usvojiti Zakon o socijalno neprofitnom stanovanju Zeničko-dobojskog kantona, to bi se već u narednoj godini mogla očekivati realizacija nekog od projekata ovakvog vida zbrinjavanja najranjivijih skupina raseljenih lica.

5.1. PROJEKTI MINISTARSTVA ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

U protekle tri godine Ministarstvo je samostalno radilo na implementaciji projekata obnove stambenih objekata po principu „ključ u ruke” i obnovljeno je oko 70 stambenih objekata, a u saradnji sa Federalnim ministarstvom za raseljene osobe i izbjeglice, Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH i općinom Zenica 30 stambenih objekata, te u saradnji sa CRS-om 23 stambena objekta. Takođe u navedenom periodu Ministarstvo je dodijelilo novčanu pomoć za ugradnju doniranog građevinskog materijala, ili za održivost povratka za više od 100 povratnika.

5.1.1. Projekat Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice „Obnova stambenih objekata za povratnike na područje Zeničko-dobojskog kantona i raseljene osobe čije je prijeratno prebivalište bilo na području Zeničko–dobojskog kantona-2012“

U toku 2012. godine započete su aktivnosti na implementaciji projekta „Obnova stambenih objekata za povratnike na područje Zeničko-dobojskog kantona i raseljene osobe čije je prijeratno prebivalište bilo na području Zeničko–dobojskog kantona-2012“. Vlada Zeničko-dobojskog kantona je usvojila prijedlog projekta i odobrila 270.000,00 KM za realizaciju istog. Projektom je planirana obnova 12 stambenih jedinica po modelu „ključ u ruke“.

U 2013. godini završena je obnova 11 devastiranih stambenih objekata čime su stvoreni uvjeti za trajno stambeno zbrinjavanje raseljenih porodica koje su raseljene unutar Kantona i povratnicima na područje Kantona.

Nedostatak sredstava u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona, odnosno kašnjenje plaćanja izvedenih radova na izgradnji/rekonstrukciji stambenih objekata prouzrokovao je kašnjenje realizacije samog Projekta. Jedan stambeni objekat u Tešnju zbog neplaćanja izvedenih radova još uvijek nije završen.

Odić Mehmed, Žepče

Memčić Fata, Zavidovići

Medardo Josipović, Vareš

Kalinić Franjo, Zenica

U 2013. godini Ministarstvo je započelo aktivnosti na realizaciji novog projekta obnove stambenih objekata. Vlada Zeničko-dobojskog kantona usvojila je projekat „Obnova stambenih

objekata za povratnike na područje Zeničko-dobojskog kantona i raseljene osobe čije je prijeratno prebivalište bilo na području Zeničko-dobojskog kantona-2013“ i odobrila sredstva za obnovu 10 stambeni objekata. Ministarstvo je provelo odabir kandidata za navedeni projekat, i izvršilo tehničku provjeru stanja. Zbog problema u realizaciji Projekta iz 2012. godine i slabog punjenja Budžeta u 2013. godini nisu nastavljene aktivnosti na realizaciji Projekta u 2013. godini.

5.1.2. Jednokratne novčane pomoći

Do oktobra 2013. godine Ministarstvo je za 8 povratnika odobrilo pomoć za nabavku i ugradnju građevinskog materijala za manje štete na stambenim objektima ili za priključak obnovljenog stambenog objekta na elektro mrežu. Sredstva u iznosu od 11.248,10 KM su odobrena za povratnike u Žepče-za 1 povratnika 2.000,00 KM; Maglaj-za 6 povratnika 9.300,00 KM; i Olovo-za 1 povratnika 1.748,10 KM, Općina Žepče- za 11 povratnika 20.000,00KM.

5.1.3. Obnova infrastrukture

U toku 2013. godine Ministarstvo je odobrilo pomoć za sufinansiranje projekata obnove infrastrukture u povratničkim zajednicama na području Kantona u iznosu od 145.000,00 KM. Sufinansirana je rekonstrukcija puta u Usori u iznosu od 15.000 KM; Varešu 40.000,00 Zavidovićima 50.000,00; i Maglaju 40.000,00 KM.

Ministarstvo je takođe sufinansiralo realizaciju projekata obnove vjerskih objekata u povratničkim naseljima i odobreno 38.000,00 KM i to za sljedeće:

- Općina Zenica – Župa sv. Ilije Proroka -10.000,00 KM
- Općina Kakanj- Pravoslavna crkvena opština Kakanj -3.000,00 KM
- Općina Teslić- Župa rođenja djevice Marije Bežlja-5.000,00
- Općina Žepče- Alibegova-Trzanska džamija u općini Žepče-20.000,00 KM

5.2. OSTALI PROJEKTI OBNOVE STAMBENOG FONDA I INFRASTRUKTURE

5.2.1 „Regionalni stambeni projekat” –implementator Federalno Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica

Početkom oktobra mjeseca FMROI raspisalo je Javni poziv raseljenim osobama u Federaciji Bosne i Hercegovine i povratnicima u Republici Srpskoj za podnošenje prijave za pomoć u stambenom zbrinjavanju u okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja (RSP u BiH). Ovaj projekat podrazumjeva pružanje pomoći za stambeno zbrinjavanje u okviru Regionalnog višegodišnjeg programa stambenog zbrinjavanja (RSP). Pomoć se dodjeljuje raseljenim osobama u Federaciji Bosne i Hercegovine i povratnicima u Republiku Srpsku u vidu:

- obnove/sanacije/adaptacije/dogradnje/izgradnje individualnih stambenih jedinica po sistemu “ključ u ruke”,
- osiguranja stanova kroz obnovu/sanaciju/adaptaciju/izgradnju stambenih jedinica u uništenim i oštećenim stambenim zgradama u skladu sa propisanim standardima (Standardi za obnovu i izgradnju stambenih jedinica i objekata u svrhu zbrinjavanja povratnika, „Službeni glasnik BiH“, broj:

74/2012 od 24. 09. 2012. godine, uključujući i standarde iz CEB politike za zaštitu životne sredine), kao i kroz izgradnju neprofitnog socijalnog stanovanja

- smještaja u ustanovama socijalne zaštite.

Javni poziv je otvoren do kraja oktobra 2013. godine.

5.2.2. „Projekat stambene obnove” – OPECA- Fonda za međunarodni razvoj

Komisija za izbjeglice i raseljene osobe BiH usvojila je listu prioriternih općina i okvirni broj korisnika za Projekat stambene obnove iz sredstava OPECA- Fonda za međunarodni razvoj. Implementator Projekta je Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica. Kanton i općine Kantona će učestvovati u implementaciji ovog projekta.

Za Kanton su odabrane sljedeće općine:

Kakanj 6 stambenih objekata za Bošnjake

Maglaj 8 stambenih objekata za Bošnjake

Usora 8 stambenih objekata za Hrvate

Vareš 2 stambena objekata za Bošnjake

Zavidovići 8 stambenih objekata za Bošnjake

5.2.3. „Projekat obnove stambenih jedinica za raseljena lica u BiH” – Saudijski razvojni fond

Komisija za izbjeglice i raseljene osobe BiH usvojila je listu prioriternih općina i okvirni broj korisnika za Projekat obnove stambenih jedinica za raseljena lica u BiH iz sredstava Saudijskog razvojnog fonda. I u ovom projektu implementator je Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, a Kanton i općine Kantona će takođe učestvovati u implementaciji.

Za Kanton su odabrane sljedeće općine:

Maglaj 5 stambenih objekata za Srbe

Olovo 5 stambenih objekata za Bošnjake i 5 stambenih objekata za Srbe

Vareš 5 stambenih objekata za Hrvate i 13 stambenih objekata za Srbe

Visoko 5 stambenih objekata za Srbe

Zavidovići 5 stambenih objekata za Srbe

Zenica 5 stambenih objekata za Hrvate i 6 stambenih objekata za Srbe

Žepče 5 stambenih objekata za Hrvate i 4 stambena objekta za Bošnjake

5.2.4. Općina Kakanj:

U 2013. godini na području općine Kakanj realizira se više projekata obnove infrastrukture i to:

- Rekonstrukcija vodovoda u MZ Poljani, finansiran od strane Općine Kakanj, vrijednost projekta 10.000 KM,
- Rekonstrukcija ceste Bare MZ Kakanj I, finansiran od strane Općine Kakanj, vrijednost projekta 20.000 KM,
- Rekonstrukcija ceste u MZ Haljinići, finansiran od strane Općine Kakanj, vrijednost projekta 15.000 KM,
- Sanacija puta MZ Podgora, finansiran od strane Općine Kakanj, vrijednost projekta 30.000 KM,
- Izgradnja kanalizacionog sistema u slivu rijeke Trstionice, finansiran od strane Fonda za zaštitu okoliša, vrijednost projekta 100.000 KM,

- Rekonstrukcija puta u MZ Doboju, finansiran od strane Elektroprivrede, vrijednost projekta 10.000 KM,
- Izgradnja doma u MZ Čatići, finansiran od strane Elektroprivrede, vrijednost projekta 200.000 KM,
- Izgradnja kanalizacije u MZ Brnj, finansiran od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Zeničko-dobojskog kantona, vrijednost projekta 80.000 KM,
- Izgradnja kanalizacije u MZ Modrinje, finansiran od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Zeničko-dobojskog kantona, vrijednost projekta 40.000 KM,
- Izgradnja kanalizacije u MZ Bjelavići, finansiran od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Zeničko-dobojskog kantona, vrijednost projekta 60.000 KM,
- Izgradnja kanalizacije u MZ Zgošća, finansiran od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Zeničko-dobojskog kantona, vrijednost projekta 30.000 KM,
- Izgradnja vodovoda u MZ Termoelektrana, finansiran od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Zeničko-dobojskog kantona, vrijednost projekta 70.000 KM,

5.2.5. Općina Vareš:

U 2013. godini na području općine Vareš realizirani su projekti obnove infrastrukture i to:

- Asfaltiranje lokalnog puta Strica Zarude, finansiran od strane GAP-a i Općine Vareš, vrijednost projekta 165.858,47 KM,
- Rekonstrukcija gradskih ulica, finansiran od strane Fondacije za održivi razvoj i Općine Vareš, vrijednost projekta 307.109,44 KM,
- Rekonstrukcija dionice puta Lovački-Očevija, finansiran od strane Općine Vareš, vrijednost projekta 145.992,39 KM,
- Rekonstrukcija područne škole Pržići, finansiran od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, vrijednost projekta 165.858,47 KM

6. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Iako je od završetka ratnih sukoba protekao značajan vremenski period, proces povratka nije završen. Kompleksnost samog procesa povratka se treba sagledavati sa aspekta socijalnih kategorija budući da je najveći broj raseljenih lica koja se još uvijek nisu vratila u prijeratna mjesta stanovanja socijalna kategorija, lica bez primanja ili lica na rubu egzistencije. Poseban problem su i dalje raseljena lica koja prije rata nisu imala imovinu, odnosno lica čiji je status revidiran na temelju zaštite ljudskih prava, humanitarnih i drugih razloga (žrtve nasilja, traume i zlostavljanja) kao i za invalidna lica, hronične bolesnike, porodice sa jednim roditeljem, stara i iznemogla lica bez sredstava za život, lica bez imovine i ostalih koji imaju razlog zbog kojeg ne žele da se vrate, te zbog nemogućnosti rekonstrukcije prijeratnih stambenih jedinica. Evidentiran je ne mali broj raseljenih lica koja pripadaju posebno ranjivim kategorijama stanovništva kao što su: tjelesno i mentalno onesposobljena lica, hronični bolesnici, porodice sa jednim roditeljem, djeca bez roditelja, starija lica bez sredstava za život i ostala lica koja imaju objektivne razloge zbog kojih se ne vraćaju.

U ovim slučajevima potrebno je na senzibiliziran način pristupiti iznalaženju trajnih rješenja bilo izgradnjom zgrada za socijalno-neprofitno stanovanje, ili kroz smještaj u ustanove specijalne namjene.

U narednom periodu potrebno je:

- Zajedno sa Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica raditi na realizaciji „Regionalnog stambenog projekta”; OPECA projekta te projekta Saudijskog razvojnog fonda.
- Zajedno sa UNHCR-om, Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica te općinama Kantona nastaviti sa aktivnostima na implementaciji i sufinsiranju Projekta „Podrška ugroženim korisnicima kolektivnih oblika smještaja“. Realizacijom istog stambeno bi se zbrinule raseljene osobe iz kolektivnog i alternativnog smještaja, povratnici bez stambenog rješenja i ostali socijalni slučajevi iz lokalnih zajednica.
- Nakon usvajanja Zakona o socijalno-neprofitnom stanovanju, pronaći potencijalne partnere za izgradnju stambenih jedinica u svrhu stambenog zbrinjavanja ranjivih kategorija.
- Nastaviti aktivnosti na provođenju konkretnih projekata obnove stambenog fonda, podsticaju i održivosti povratka.
- Nastaviti saradnju sa nevladinim organizacijama na realizaciji zajedničkih projekata obnove stambenog fonda, sa posebnim akcentom na zbrinjavanje ranjivih kategorija raseljenih lica, uključivanjem nevladinih organizacija kod izrade projekata i monitoringa, s ciljem stvaranja kvalitetnijeg življenja i reintegracije povratnika u lokalne zajednice, a što je jedan od načina zadržavanja pažnje međunarodnih donatora prema Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice

Zenica, oktobar 2013. godine